

اصلاح طلبان در برابر آزمونی تاریخی

مصاحبه با رئیس دفتر سیاسی نهضت آزادی - یکشنبه ۱۲ اسفند ۱۳۸۶

نادر ایرانی

مهندس محمد توسلی نخستین شهردار تهران پس از انقلاب و رئیس دفتر سیاسی نهضت آزادی ایران در گفت‌وگو با روز ضمن اعلام اینکه "جمع‌بندی نهضت آزادی ایران درباره انتخابات به‌زودی در قالب بیانیه‌ای اعلام می‌شود" تأکید می‌کند که: "این طبیعی است که اصلاح‌طلبان متناسب با شرایط جدید دست به انتخاب جدیدی بزنند ولی باید دلایل انتخاب تاکتیک جدید را توضیح دهند تا از بی‌اعتمادی مردم جلوگیری شود". متن این گفت‌وگو در پی می‌آید.

*** آقای خاتمی به اصلاح‌طلبان توصیه کرده‌اند که در انتخابات حضور فعال داشته باشند، آیا فکر می‌کنید چنین حضوری امکان‌پذیر است؟**

من معتقدم انتخابات مجلس هشتم نسبت به تمامی انتخابات برگزار شده در ۳۰ سال گذشته ویژگی خاصی دارد. در این انتخابات، اصلاح‌طلبان در یک آزمون تاریخی قرار گرفته‌اند و انتخاب هر نوع تصمیمی، بر آینده دموکراسی در ایران تأثیرگذار خواهد بود.

ما به یاد داریم که احزاب اصلاح‌طلب از جمله جبهه مشارکت و مجاهدین انقلاب تأکید داشتند اگر صلاحیت کاندیداهایشان رد بشود به گونه‌ای که قادر نباشند در انتخابات به رقابت بپردازند، دلیلی ندارد که تنور انتخابات را گرم کنند. آیا در آخرین وضعیت نامزدهای تأیید صلاحیت شده امکان رقابت حداقلی فراهم شده است؟ البته در این جا باید یادآوری کنم که تصمیم‌های سیاسی نیاز به سیالیت دارد و طبیعی است که اصلاح‌طلبان براساس آخرین تغییرها، سیاست خود را تنظیم و اعلام کنند.

*** آقای آرمین از رهبران سازمان مجاهدین انقلاب مطرح کرده بودند که اگر سازمان متبوع ایشان فاقد لیست قابل رقابت در صحنه انتخابات باشد که نتوانند در انتخابات شرکت کنند، قطعاً در انتخابات شرکت نمی‌کنند و تنور آن را گرم نخواهند کرد. با این همه اگر مجموعه اصلاح‌طلبان به این نتیجه برسند که باید در انتخابات شرکت کنند با این شرط که در حوزه مورد نظر دارای کاندیدای انتخاباتی باشند، به نظر شما در این صورت اصلاح‌طلبان باید به چه مواردی توجه کنند؟**

در چنین شرایطی به نظر من اصلاح‌طلبان باید به دو نکته کلیدی تأکید کنند :

۱- ابتدا این نکته را تصریح کنند که انتخابات کنونی مغایر با اصول قانون اساسی و معیارهای شناخته شده جهانی برای برگزاری انتخابات آزاد، سالم و رقابتی است. از این رو به طور آشکار شرایط موجود را در بیانیه‌هایشان توضیح دهند تا افکار عمومی با آگاهی لازم نسبت به آنچه می‌توان آن را بدعت نامید و در حال وقوع است، حساسیت لازم را پیدا کنند و در نهایت اجازه ندهند عده‌ای خلاف مصالح عمومی حرکتی را به انجام برسانند. چنین تلاشی منجر به حفظ ارزش‌های اصلاح‌طلبی در ایران

شده و نور امید را در دل جوانان، که در آینده آنان باید بار اصلاحات را به دوش بکشند، روشن نگاه خواهد داشت.

۲- اگر اصلاح‌طلبان با این جمع‌بندی که محافظه‌کاران به هر ترتیب می‌خواهند آنان را از صحنه سیاسی حذف کنند و لذا مایلند در انتخابات شرکت کنند و لیستی، اگرچه حداقلی، تهیه کنند، لازم است افراد معرفی شده از حداقل شرایط نمایندگی مردم یعنی شجاعت و توانایی دفاع از حقوق اساسی مردم برخوردار باشند. این موضوع را از این جهت تأکید می‌کنم که ما از اقلیت مجلس هفتم که عموماً منفعل بودند، تجربه خوبی نداریم. به عبارت بهتر می‌توان گفت این اقلیت عموماً به سوگند خود برای دفاع از قانون اساسی و حقوق مردم عمل نکردند. بنابراین باید از کسانی حمایت شود که در برابر جناح اقتدارگرا مرعوب نشوند. در این صورت شرکت حداقلی در انتخابات توجیه‌پذیر خواهد بود.

*** با فیلترهای مختلفی که دولت و نظام سیاسی برای تأیید و رد صلاحیت‌ها گذاشته‌اند و در باره هریک از ثبت‌نام شونده‌گان نیز به اندازه کافی وقت داشته‌اند که به تحقیق بپردازند، آیا فکر نمی‌کنید که ورود چنین افرادی به رقابت‌های انتخاباتی تا اندازه‌ای آرمان‌گرایانه باشد؟**

پاسخ به این سؤال و ارزیابی افرادی که با تأیید صلاحیت وارد حوزه رقابت شده‌اند قبل از ارائه لیست‌ها مشکل است. آنچه در حال حاضر می‌توان گفت این است که اصلاح‌طلبان در گزینش خود دقت لازم را مبذول کنند تا نامزدهای مورد حمایت از حداقل شرایط بهره‌مند باشند.

*** تأکید بر این موضوع بر اساس چه تجربه تاریخی صورت می‌گیرد؟**

ببینید تجربه تاریخی مجالس گذشته ایران نشان می‌دهد که حتی با وجود یک مدرس، مصدق یا بازرگان (در مجلس اول) امکان آگاهی دادن به مردم و دفاع از حقوق آنان به شدت افزایش می‌یابد. این به معنای آن نیست که می‌توان با حضور اقلیت دست به اقدام مهمی زد، ولی حضور اقلیت توانا در مجلس راه را برای آینده اصلاحات هموار می‌کند. من هرگز نمی‌خواهم بگویم در شرایط کنونی افرادی مانند مدرس در بین کاندیداهایی که از فیلتر شورای نگهبان گذشته‌اند حضور دارند، ولی می‌خواهم تأکید کنم که اصلاح‌طلبان در گزینش نامزدهای مورد حمایت چنین الگوهایی را مدنظر قرار بدهند.

*** آیا راه‌حل دیگری برای جنبش اصلاحات وجود دارد؟**

من معتقدم برای جنبش اصلاحات به طور کلی دوره وجود دارد: راه‌حل اول آن است که اصلاح‌طلبان به یک اجماع جبهه‌ای دست یافته و توافق کنند که در انتخابات رأی ندهند و از این طریق اعتراض خود را نسبت به رد صلاحیت گسترده نامزدهای اصلی جنبش اصلاحات اعلام کنند که این اقدام، قانونی، دموکراتیک و تأثیرگذار است. اما در شرایط موجود چنین راه‌حلی عملی نیست. راه‌حل بعدی آن است که اصلاح‌طلبان برای حفظ انسجام خود و نگاه به آینده در انتخابات حضور بیابند و با شرایط بسیار سخت و حداقلی که با آن مواجه هستند، تنها به معرفی و حمایت از نامزدهایی اقدام کنند که از حد اقل توانایی لازم برای حضور در مجلس هشتم برخوردار باشند.